

Bachelorgradsoppgave

Begynneropplæring i engelsk

Teaching English to young children

Barns første møte med engelsk som fremmedspråk i skolen

A child's first encounter with learning English as a Foreign Language
at school

Henrikke Adrienn Jørgenvåg Jakucs

GLB 360

Bachelorgradsoppgave i
Grunnskolelærerutdanning 1-7. trinn.

Avdeling for lærerutdanning
Høgskolen i Nord-Trøndelag - 2015

HINT

SAMTYKKE TIL HØGSKOLENS BRUK AV KANDIDAT-, BACHELOR- OG MASTEROPPGAVER

Forfatter: Henrikke Adrienn Jørgenvåg Jakucs

Norsk tittel: Begynneropplæring i engelsk. Barns første møte med engelsk som fremmedspråk i skolen.

Engelsk tittel: Teaching English to young children. A child's first encounter with learning English as a Foreign Language at school

Studieprogram: Grunnskolelærerutdanning 1-7. trinn

Emnekode og navn: GLB 360 Pedagogikk og elevkunnskap 4, bacheloroppgave

Vi/jeg samtykker i at oppgaven kan publiseres på internett i fulltekst i Brage, HiNTs åpne arkiv

Vår/min oppgave inneholder taushetsbelagte opplysninger og må derfor ikke gjøres tilgjengelig for andre

Kan frigis fra: _____

Dato: 25.05.2015

Henrikke Jakucs

underskrift

Forord

Learning a foreign language, and the culture that goes with it, is one of the most useful things we can do to broaden the empathy and imaginative sympathy and cultural outlook of children.

- Michael Gove

Dette er et flott sitat som forklarer hvorfor jeg har valgt begynneropplæring i engelsk som tema. Engelsk er et fag jeg brenner for, og mener burde bli høyere prioritert, da studier viser at verden bli mer og mer global, og behovet for engelskkunnskaper blir bare større. Dette har vært en utfordrende, men utrolig lærerik og spennende prosess, da jeg har økt kunnskapen betraktelig rundt et emne som jeg mener vil hjelpe meg til å bli en bedre lærer for mine fremtidige elever.

Denne bacheloren hadde ikke blitt til uten all den gode hjelpen jeg har fått. Jeg vil rette en stor takk til min veileder, Anke Zondag, som har kommet med gode faglige råd og innspill. Hun har hjulpet meg å holde motet oppe og ha troen på meg selv. Videre vil jeg takke mine medstudenter som har vært gode diskusjonspartnere og korrekturlesere. Til slutt vil jeg takke samboeren min som har vært en god støtte gjennom hele prosessen.

Levanger 26.mai 2015

Henrikke Adrienn Jørgenvåg Jakucs

Sammendrag

Begynneropplæring i engelsk er et svært aktuelt tema i dagens samfunn. Engelsk er et verdensspråk og verden blir bare mer global, noe som øker kravet til engelskkunnskapene. Forskning som er gjort om barns språktilegnelse viser at barn kan ha visse fordeler ved en tidlig start med innlæring av engelsk som fremmedspråk. Fokuset i denne bacheloroppgaven vil derfor være å se på ulike fordeler ved en tidlig start, og hvordan en kan lykkes med dette. I denne oppgaven har jeg forsøkt å finne svar på hvorfor det er viktig at barn starter med engelsk tidlig, og hvordan en kan gi barna en positiv start. For å finne svar på dette baserer teorikapitlet seg på forskning og teori gjort om barn språktilegnelse, kjennetegn på barn og motivasjon som en viktig faktor for læring. Videre presenteres egen kvalitativ forskning, der jeg har intervjuet fire lærere med erfaring om begynneropplæring i engelsk. Funnene i denne undersøkelsen viser at det er en del nøkkelfaktorer som skal til for at barna opplever en lærerik, og positiv start med innlæring av engelsk som fremmedspråk. En tidlig start i seg selv er derfor ingen suksessfaktor.

Summary

To start learning English as a subject in school at the beginner stage is a very relevant topic and debate in today's society, among other reasons because English is a global language and is spoken all over the world today. The world is getting more global, thus increasing the demands for English language skills. Research show that children may have some advantages starting learning English as a foreign language on an early stage in their education. The focus in this assignment will therefore be on beneficial aspect of starting the learning of English as a foreign language early and how to succeed in doing so.

In this assignment I have tried to find answers as to why it is important to start learning English at an early educational stage and also how to give children the experience of a positive start. To answer this, the theoretical chapter will be based on research and theory about children's language acquisition, characteristics of children and motivation as a key factor for learning. Later on I will present my own qualitative research, where I will present the results of my interviews with four teachers with experience as English teachers in Norwegian schools.

The findings in this assignment show that the presence of some key factors is crucial for children to experience learning and a positive start with learning English as a foreign language. In itself it is therefore not enough to proclaim an early start and beginners learning as the prime key to success.

Innhold

1. INNLEDNING	1
1.1 Aktualisering av tema	1
1.2 Oppgavens oppbygging.....	1
1.3 Problemstilling.....	2
1.4 Avgrensning	2
1.5 Definisjoner	2
2. TEORI.....	3
2.1 Engelsk i kunnskapsløftet	3
2.2 Barns språktilegnelse	4
2.3 Hva kjennetegner unge barn?	5
2.4 Yngre = bedre?	6
2.4.1 «The Critical or Sensitive Period»	7
2.5 Motivasjon og holdninger til fremmedspråk	8
2.6 Undervisning.....	9
2.6.1 Learning by doing	10
3. METODE	11
3.1 Utvalg.....	11
3.2 Intervju.....	12
3.2 Analyse av intervju.....	13
3.3 Etiske betraktninger	13

4. RESULTAT	13
4.1 Begynneropplæring i engelsk	13
4.1.1 Mulige ulemper	14
4.2 Engelskundervisning	14
4.2.1 Læremidler	15
4.3 Den gode engelsklærer	16
5. DRØFTING	17
5.1 Barns språktilegnelse og aldersfaktoren	17
5.2 Engelskundervisning	18
5.2.1 Engelsk som målspråk i klasserommet	19
5.3 Motivasjon og holdninger til fremmedspråk	20
5.4 Vurdering av metode	21
6. KONKLUSJON.....	22
6.1 Videre studier	23
7. LITTERATURLISTE.....	24
8. VEDLEGG 1.....	26

ANTALL ORD: 10618

1. Innledning

1.1 Aktualisering av tema

Det har ikke alltid vært slik at barn har startet med engelsk fra 1.trinn. Engelsk ble et obligatorisk skolefag i 1950, og alderen for å starte med engelsk ble gradvis senket. I 1992 annonserte Kunnskapsdepartementet at barn på tredje og fjerde trinn skulle ha engelsktimer. Endringen skjedde mellom to læreplanreformer (i 1987 og 1997) og flere spurte hvorfor det var en så stor hast. Regjeringen tilsynelatende, tilbød ingen argumenter for hvorfor barn skulle starte tidligere med engelskundervisning. Men det var, og er enda, en verdensomspennende trend å introdusere yngre barn for engelsk. I 1997, uten å vurdere fordeler eller eventuelle utfordringer ved å starte engelsk på tredje trinn, gjorde en ny nasjonal læreplan engelsk et obligatorisk fag fra 1.trinn (Munden & Myhre, 2015, s. 26). Temaet begynneropplæring i engelsk er derfor svært aktuelt i dagens samfunn.

Spørsmålet hvorfor barn begynner med engelsk på 1.trinn er lite forsket på. Mye av litteraturen som er å finne om temaet er derfor basert på personlige erfaringer gjort av lærere. Derfor følte jeg en trang for å utforske dette i min bachelor, med temaet begynneropplæring i engelsk. Arbeidet vil være til nytte for min framtid som lærer med en stor lidenskap for engelsk, og for at mine fremtidige elever skal få et best mulig første møte med engelsk som fremmedspråk.

1.2 Oppgavens oppbygging

For å få et svar på problemstillingen har jeg gransket teori. I tillegg har jeg gjort egen kvalitativ forskning, der jeg har intervjuet 4 lærere. Teorien jeg har funnet relevant er bearbeidet og presentert i et eget teorigapittel, kapittel 2. For å gjøre det oversiktlig for leseren er kapitlene delt inn i ulike temaer. Disse innebærer engelsk i kunnskapsløftet, hvordan barn tilegner seg språk, kjennetegn på barn, diskusjon om alder er en viktig faktor for innlæring av fremmedspråk, og ulike faktorer som spiller inn for å lykkes med undervisning med engelsk som fremmedspråk. Deretter kommer en presentasjon av metode som er brukt i forskningsprosessen. Metoden blir beskrevet i kapittel 3, hvor jeg gir en beskrivelse av hvilken retning jeg har valgt for å belyse problemstillingen: *Hvorfor er det viktig å starte tidlig med innlæring av engelsk, og hvordan kan man tilrettelegge for at elevene får en positiv start?* I kapittel 4 kommer resultatene av mine kvalitative intervjuer, og deretter kapittel 5

som innebærer drøfting av resultat med bakgrunn i teori. Avslutningsvis presenteres en kort oppsummering og konklusjon av problemstillingen.

1.3 Problemstilling

Med temaet begynneropplæring i engelsk har jeg valgt problemstillingen: *Hvorfor er det viktig å starte tidlig med innlæring av engelsk, og hvordan kan man tilrettelegge for at elevene får en positiv start?* Gjennom oppgaven min vil jeg se på hva tidligere forskning og teorier sier om fordeler og ulemper med en tidlig start, og årsaker til at en burde begynne så tidlig med engelskopplæring. Videre vil jeg presentere egen kvalitativ forskning, hvor jeg har intervjuet fire lærere om deres synspunkter og erfaringer innen engelskopplæring på 1.trinn. Forskning, teori og egen kvalitativ forskning vil være utgangspunktet for drøftingen i kapittel 5.

1.4 Avgrensning

Da jeg skulle starte arbeidet med bacheloren ville jeg ha intervju med elever i tillegg, slik at jeg fikk deres tanker om engelsk som fremmedspråk. Det ble for omfattende å ha med i oppgaven, derfor er fokuset på lærernes erfaringer.

1.5 Definisjoner

Da jeg ser det som forstyrrende for tekstens sammenheng å presentere definisjon på disse begrepene under kapittel 2.4, velger jeg å gjøre dette i et eget avsnitt:

Fonologisk utvikling: omfatter både at barnet oppdager systemet av språklyder (fonemsystemer, grammatikken), og at det greier å produsere de aktuelle språklydene slik at det får frem ulike ordbetydninger (Høigård, 2013, s.121).

Morfologisk utvikling: handler om hvordan barn gradvis oppdager systemet for hvordan ordene i språket er bygd opp (ordenes form), og hvordan de tar i bruk denne kunnskapen om ordene (Høigård, 2013, s. 36).

Syntaktisk utvikling: handler om hvordan barn lærer seg å stille ord sammen til større innholdsmessige enheter (Høigård, 2013, s.142).

2. Teori

Det å ha en teoridel i en slik bacheloroppgave er med på å gi et godt forståelsesgrunnlag i form av at teorien blir som et par linser eller briller for meg som lærerforsker, og ikke minst leseren (Postholm og Jacobsen, 2011, s.103). I dette kapittelet vil jeg se på hva forskning sier om barn som får en tidlig opplæring i fremmedspråk. For å belyse min problemstilling, vil min teoridel legge vekt på forskning og teori om barns språktilegnelse, kjennetegn på unge barn, *aldersfaktoren* (Johnstone, 2002) og ulike faktorer og metoder som spiller inn på en god start med fremmedspråk. I utvalget av teori har jeg sett etter troverdighet, objektivitet og nøyaktighet, ved blant annet å velge forfattere med lang erfaring og utdanning innenfor temaene i denne oppgaven.

For å få en bredest mulig forståelse av barn og deres språklæring, har jeg prøvd å gått inn i temaet fra ulike perspektiver. Først vil det bli presentert hva kunnskapsløftet sier om begynneropplæring i engelsk. Dette er for å se hva som blir forventet av barn fra 1. til 2. trinn, og hva som er forventet at læreren skal legge vekt på. Videre vil jeg se på ulike teorier om barns språktilegnelse for å kunne trekke noen konklusjoner om hvordan barn lærer språk. Med kunnskap om dette kan det bli enklere å tilrettelegge for at barna får en positiv start. Så kommer en presentasjon av ulik forskning om *aldersfaktoren* (Johnstone, 2002), hvor jeg går inn på hva teori sier om i hvilken alder det er best å lære et fremmedspråk. Avslutningsvis vil jeg se på noe teori om motivasjon og klasseromsundervisning. Dette gjøres for å få et innblikk i hvordan en kan skape en positiv opplevelse for barn i deres første møte med fremmedspråk på skolen.

2.1 Engelsk i kunnskapsløftet

Kapittelet om engelsk i kunnskapsløftet starter med hva som er formål med å lære engelsk. Her trekkes det frem at engelsk er et verdensspråk, og at vi har bruk for engelsk i møte med mennesker i andre land, hjemme eller på reiser. Engelsk brukes hyppig i film, litteratur, sang, sport, handel, produkter, vitenskap, og teknologi. Gjennom disse bruksområdene har mange engelske ord og uttrykk funnet veien til våre egne språk. Det vises til at engelsk brukes i økende grad i utdanning og som arbeidsspråk. Videre nevner kunnskapsløftet at for å klare seg i en verden der engelsk benyttes i internasjonal kommunikasjon, er det nødvendig å kunne bruke det engelske språket, og ha kunnskap om språket i ulike sammenhenger (Saabye, 2013, s. 58).

Kunnskapsløftet legger vekt på fire hovedområdet i arbeid med engelsk; språklæring, muntlig kommunikasjon, skriftlig kommunikasjon og kultur, samfunn og litteratur. Språklæring dreier seg om hva det innebærer å lære et nytt språk, se sammenhengen mellom engelsk, morsmål og andre språk. Et av kompetansemålene sier blant annet «finne ord og uttrykk som er felles for engelsk og eget morsmål.» (Saabye, 2013, s. 61). Muntlig kommunikasjon dreier seg om å forstå og bruke det engelske språket, å utvikle ordforråd og å bruke språket det engelske språket med tydelig uttale og intonasjon. En skal vise høflighet og hensyn til gjeldende omgangsformer, blant annet ved å skille mellom formelt og uformelt muntlig språk. Under dette hovedområdet trekkes egne interesser som en faktor for motivasjon: «forstå og bruke noen engelske ord, uttrykk og setningsmønstre knyttet til nære omgivelser og egne interesser.» (Saabye, 2013, s. 61). Skriftlig kommunikasjon dreier seg om å forstå og bruke det engelske språket ved å lese og skrive og å bruke hensiktsmessige lese- og skrivestrategier. Her trekkes også egne interesser frem som en motivasjonsfaktor: «... enkle setninger knyttet til nære omgivelser og egne interesser.» (Saabye, 2013, s. 61). Kultur, samfunn og litteratur handler om kulturforståelse i vid forstand. Det tar utgangspunkt i engelskspråklige land, og dekker sentrale emner knyttet til samfunnsliv, litteratur og andre kulturuttrykk. I kompetansemålene legges det vekt på musikk og bevegelse som knyttes til barnekultur fra engelskspråklige land: «gi uttrykk for egne opplevelser av engelskspråklige rim, regler, sanger, eventyr og fortellinger». (Saabye, 2013, s. 61).

Det ser ut til at kunnskapsløftet legger vekt på bevisstgjøring og engasjement hos elevene, da flere av kompetansemålene nevner egne interesser som en del av målkompetansen. Videre presiserer kunnskapsløftet at en må ta hensyn til metodikken, en må med andre ord være klar over at det er barn på småtrinn man underviser, og planlegge undervisningen deretter.

2.2 Barns språktilegnelse

Hvordan barn lærer språk er et omdiskutert tema, der forskerens ståsted ofte bestemmer utfallet. Med dette menes det at resultatet blir preget av forskerens personlige meninger. Likevel, viser ulike teorier at barn har en viss evne til å lære språk, men at en må tilrettelegge for at barnet opplever språket i naturlige sammenhenger. Problemstillingen er: *Hvorfor er det viktig å starte tidlig med innlæring av engelsk, og hvordan kan man tilrettelegge for at elevene får en positiv start?* For å kunne besvare den ser jeg det som en nødvendighet å belyse hvordan barn tilegner seg språk, da det vil gi kunnskap om hvordan en burde tilrettelegge undervisningen.

Det har vært, og er ulike teorier om hvordan barn lærer fremmedspråk på best mulig måte. Frem til 1960-tallet var det den behavioristiske læringsmodellen som regjerte. En mente at barnet hermet etter omgivelsene, og respons fra de rundt påvirket det som gikk inn i språkssystemet. Denne teorien var dominerende frem til den amerikanske språkforskeren Noam Chomsky lanserte en teori der han hevdet at mennesket hadde en spesiell og medfødt evne til å lære språk. Han regner alderen fra 0 til 5 år å være en sensitiv periode (forklart videre i kapittel 2.4.1), hvor den biologiske nedarvede språkevnen bidrar til å bygge opp en grammatikk i barnets hode. Chomsky sin teori ble senere kritisert av antropologen Dell Hymes som mente at Chomskys perspektiver var for begrenset. Hymes mente at språkbrukere også har kompetanse om hvordan språk brukes. Det vil si hva en kan si til en gitt person under bestemte omstendigheter. Han hevder at vi burde legge til en komponent i menneskets språklige kompetanse, kommunikativ kompetanse. Det vil si at målet settes på kommunikasjonen og målet med den. Hvis en setter påstanden om at språk læres når personer utsettes for naturlig språkbruk, kan en se hvorfor kommunikativ undervisning og kommunikativ kompetanse er sentrale begreper i moderne språkundervisning (Kibsgaard og Husby, 2002, s.41-43).

2.3 Hva kjennetegner unge barn?

Først er det viktig å understreke at begrepet «unge barn» ikke er entydig. Det er mange stadier i en livslang prosess, i tillegg er det en stor forskjell mellom individer i samme alder, og en kan derfor ikke påstå at kjennetegn som blir presentert i denne oppgaven, gjelder for alle. Jeg skal likevel presentere noen påstander om generelle egenskaper til barn i alderen 6-9 år. Dette gjøres for å se på hva som kan være viktig å ha i tankene når man underviser unge barn generelt i alle fag, og hvilke fordeler i språkutviklingen barn har på disse stadiene i livet.

For at læringspotensialet skal være best mulig, burde alle sansene bli tatt i bruk. Noen lærer best ved å høre (auditiv), andre ved å se (visuell), andre igjen ved bevegelse (kinestetisk), dette betegnes som læringsstiler (Bunting, 2006). Ofte har man en kombinasjon av disse læringsstilene, altså at man både lærer godt ved å høre og se. Kort sagt, er det mange faktorer en må ta i betraktning når en skal undervise unge barn på småtrinnet. De har behov for kortere økter og varierte metoder for at læringspotensialet skal være best mulig.

Den typiske seksåringen blir i boken *Første skoleår: en metode – og idébok for læreren* (Hareide og Weydahl, 2006) beskrevet som å falle ned av stoler, subber ned ting, kommer

borti bord og stoler, faller og slår seg. Dette tilsvarer kjennetegn på mye kroppsuro. Derfor kan det å sitte stille i en lengre periode enn 20 minutter for mange føles uutholdelig. Variasjon trekkes frem som en viktig faktor for at barn ikke skal miste konsentrasjonsevnen

Seksåringen er spesielt mottakelig for dikt, poesi, eventyr, myter, billedlige og tredimensjonale uttrykksformer. Derfor er det vesentlig at barnet får ta i bruk og oppleve ulike uttrykksformer, som bevegelse, musikk, rytme, dans, drama og ulike formingsaktiviteter i opplæringen. Brewster, Ellis og Girard (2011) viser til flere av de samme kjennetegnene, der de skriver at unge barn har mye fysisk energi og trenger fysisk aktivitet, kjeder seg fort, men kan likevel konsentrere seg overraskende lenge hvis de er interessert.

2.4 Yngre = bedre?

Påstanden yngre = bedre er forsket på fra ulike perspektiver. I dette delkapittelet vil det vises til forskning om tilegnelse av fremmedspråk, og om alder har noe å si for oppnåelsen av et fremmedspråk. Johnstone (2002) har forsket på «aldersfaktoren» og hvilke fordeler og ulemper unge barn har i en tidlig innlæring av et fremmedspråk. Unge barn blir karakterisert som mindre «språkengstelige» enn mange eldre barn. Munden og Myhre (2007, 2015) deler samme oppfatning da de mener barn viser en mindre frykt for å bruke engelsk. I tillegg viser forskning om språklæring i det lange løp, at åtteåringer ikke viste noen angst for språklæring (Brewster, et al., 2011).

Videre viser forskning at ved en tidlig start vil barna ha lengre tid totalt med språkundervisning, og kan på denne måten skape en produktiv kobling mellom morsmål og fremmedspråk. Dette kan resultere i flere analytiske prosesser, som gjør det potensielt for barnet å forankre seg dypere i språket. Videre kan dette ha en positiv innflytelse på barns generelle utvikling, for eksempel kognitive, emosjonelle og kulturelle, og på dannelsen av en flerspråklig og interkulturell identitet (Johnstone, 2002). Forskeren viser til et argument som er ofte brukt om hvorfor barn burde starte med fremmedspråk tidligere: barn lærer språk enklere, jo yngre de er. Argumentet er svært omdiskutert, og Johnstone (2002), viser til Bellingham (2002) som hevder at alder ikke er en frittstående faktor som kan påvirke læring av fremmedspråk.

Også Djigunovich og Vilke (2002, gjengitt i Johnstone, 2002) viser i sin undersøkelse at det er gode fordeler med å starte innlæring av fremmedspråk da barna er seks år, men bare hvis visse nøkkelfaktorer er oppfylt. Disse faktorene inneholder blant annet at læreren er i

besittelse av en flytende beherskelse av målspråket, og har en god uttale og intonasjon. Nikolov (2002) hevder at hvis noen av nøkkelfaktorene mangler, burde en ikke starte tidlig med innlæringen av fremmedspråk. Dette er fordi hun angir negative opplevelser med fremmedspråk som skadende på barns holdninger til målspråket og til læring av språk generelt.

Stern (1976, gjengitt i Johnstone, 2002) påpeker at en burde være forsiktig med skape en falsk dikotomi (noe som er delt i to) mellom teorien om tidlig fremmedspråkinnlæring, og teorien om senere fremmedspråkinnlæring, og måtte ta et klart valg mellom disse. Han viser til ulike fordeler og ulemper, både ved en tidlig og senere start. På sekstitallet forventet man mirakler ved å starte tidligere som en faktor alene, noe som ikke ble resultatet. Stern (1976, gjengitt i Johnstone, 2002) viser til at det å starte senere, er nødvendigvis ikke svaret det heller.

Med andre ord har barn en del fordeler med en tidlig innlæring av fremmedspråk. De har en uredd holdning til bruk av språket og vil ha lengre tid totalt med språkundervisning. Dette viser seg å ha en positiv innvirkning på barns generelle utvikling, blant annet av sin flerspråklige og interkulturelle identitet. Videre viser forskning at en tidlig start i seg selv, ikke trenger å være en suksessfaktor.

2.4.1 «The Critical or Sensitive Period»

Det er en rekke linjer av forskning, både atferdsmessig og nevralt, som tyder på at det er en «Critical» eller «Sensitive» periode for tilegnelse av et fremmedspråk. På norsk kan dette oversettes til kritisk og sensitiv periode for fremmedspråktilegnelse. Hvis man antar at det er en kritisk periode for språktilegnelse, tilsier det at etter denne perioden, er det tilnærmet umulig å tilegne seg uttale og tonefall tilsvarende de som har det som morsmål. Hvis man antar at det finnes en sensitiv periode for språktilegnelse, antar man at det er vanskeligere å tilegne seg dette godt etter denne perioden, men det er mulig. Denne grensen er ofte satt til puberteten (Bjerkan, Monsrud, & Thurmann-Moe, 2013; Johnstone, 2002).

I begynnelsen av fremmedspråkinnlæring vises det til visse fordeler for voksne når det kommer til vokabular og evnen til bruk av komplekse setninger; men langsiktige resultater favoriserer de som begynner å lære et fremmedspråk i løpet av barndommen. Studier viser at barn som lærer fremmedspråk fra de er veldig unge (4-6 år) viser tilnærmet feilfri kontroll over aksent og rytme i språket, i tillegg til produktiv kontroll over syntaks og morfologi. Det viser seg at de som blir presentert et språk i voksen alder, har i gjennomsnittet et senket nivå

av ytelse i mange aspekter ved språket. Likevel er det individuelle forskjeller, og noen voksne kan nærme seg ferdigheten til yngre elever (Johnstone, 2002; Newport, u.å).

Samlet utgjør disse resultatene visse bevis for at det er en kritisk eller sensitiv periode for å anskaffe seg fonologiske og grammatiske mønster for et fremmedspråk. Likevel, er spørsmålet om det virkelig er en kritisk periode for språktilegnelse fortsatt kontroversiell.

2.5 Motivasjon og holdninger til fremmedspråk

Sammenlignet med morsmålet, er motivasjon vesentlig når det kommer til læring av andre språk - å lære morsmål er en naturlig del av det å vokse opp. Dessuten, når barn flytter til et annet land, og må lære et nytt språk, er motivasjon knyttet til å ville passe inn med andre barn og deres fellesskap. Så hva kan være kilden til motivasjon for barn som lærer et fremmedspråk?

Marianne Nikolov gjorde undersøkelser i 1991, om hvor barn i ulike alder får deres motivasjon til å lære engelsk fra. I begynnelsen fikk de yngste barna motivasjon av positive holdninger til engelsk og læring i kontekst. Dette betyr at barna vil lære engelsk fordi de nyter aktiviteter og den komfortable atmosfæren i klasserommet. De yngste barna sier også at de liker engelsk fordi de liker læreren. De er derfor automatisk motivert som betyr at de vil lære fordi de liker prosessen av å lære engelsk. Det som var spesielt interessant med denne undersøkelsen, var at forskeren oppsporet alle deltakerne ti år senere. Hun fant ut at alle deltakerne hadde fortsatt å studere og bruke engelsk. I tillegg evaluerte de deres erfaring med engelsk på barneskolen som veldig positiv og verdifull (Pinter, 2006, s. 36-37).

Ytterligere påpeker Pinter (2006) hvor viktig det er at læreren motiverer elevene sine i engelsktimene. En av hovedekspertene innen språklæringsmotivasjon er Zoltán Dörnyei. I 2000 skrev han en bok med navn *Motivational Strategies in the Language Classroom*. Denne boken ble skrevet for å hjelpe lærere å opprettholde motivasjonen til elevene i klasserommet. Han foreslår at det er fire hovedkomponenter eller stadier av motiverende undervisning. Den første innebærer motiverende vilkår for læring. Dette betyr å skape et hyggelig og støttende miljø i klasserommet. Den neste fasen er å innføre motiverende teknikker som å snakke om verdier, vise til positive holdninger, lage materialer som er relevante for elevene, og etablere forventninger om suksess. Etter denne innledende fasen, må lærerne passe på å opprettholde og beskytte elevenes motivasjon ved å tilby stimulerende aktiviteter og fremme selvfølelse, selvtillit, og samarbeid mellom elever.

Forskningen presentert i dette delkapittelet viser at motivasjon er en avgjørende faktor for et godt læringsutbytte. Unge barn er ofte motiverte fra start da de syns fremmedspråk er spennende, men det er lærerens oppgave å opprettholde denne motivasjonen.

I 1994 gjorde Berit Johns en undersøkelse om barn og deres holdninger til fremmedspråk. Under spørsmålet *Ville du gjerne ha begynt med engelsk i tredje klasse?* Var det 79,7 prosent av respondentene som ville gjerne ha begynt med engelsk i tredje klasse. Hun hevder den høye prosenten avspeiler karakteristiske egenskaper ved niåringer, som gjennomgående aktive, åpne, vitebegjærlige og optimistiske. De er ivrige på å kaste seg ut i nye oppgaver og de har troen om å klare det meste. Videre stilte hun spørsmål om de likte best popsanger på norske eller engelsk. 79, 2 prosent svarte at de foretrekker engelskspråklige popsanger. I en artikkel om holdninger til anglonorsk blant 91 elever i den videregående skolen i Oslo, referer Simonsen og Uri (1992, s.34 i Johns, 1994) til en svensk undersøkelse som viser at alder var den viktigste variabelen når det gjaldt å godta engelske låneord. Jo yngre respondenten i var, jo bedre likte de engelske lån. Respondentene i den foreliggende undersøkelsen befinner seg derfor kanskje i en meget engelskvennlig periode. Under spørsmålet *Har du lyst til å bli kjent med folk som snakker engelsk?* Kommer det frem at 86,3 prosent av respondentene ønsker sosial kontakt med engelskspråklige personer. Johns angir at dette vitner om en åpen og aksepterende innstilling og et godt utgangspunkt for engelskopplæring.

2.6 Undervisning

Barn kommer inn i klasserommet med ulike forutsetninger som kulturell bakgrunn, familiesituasjon, interesser og ferdigheter. Som nevnt, lærer barn på ulike måter. Noen lærer best ved å høre (auditiv), ved å se (visuell), eller ved å berøre og å være i bevegelse (kinestetisk) (Bunting, 2006). Ofte er det en kombinasjon av disse læringsstilene. Det kan være utfordrende å imøtekomme alle disse ulike faktorene, men med variasjon i aktiviteter og oppgaver, har man større mulighet til å nå alle (Bunting, 2006; Munden & Myhre, 2015).

Som nevnt er barn på ulike nivå, og en må derfor variere vanskelighetsgraden. En må finne en balanse mellom å støtte og gi utfordringer. Det kan være demotiverende om aktiviteten eller oppgaven oppleves for lett eller vanskelig. Vygotsky beskriver dette som den proksimale utviklingszone, som handler om hva barnet kan klare på egenhånd, og hva det kan klare med hjelp (Cameron, 2001; Imsen, 2010). Han understreker viktigheten av det sosiale, og at de signifikante andre spiller en stor rolle i barns språklige utvikling. Gyldigheten av dette kan argumenteres med Zoltán Dörnyei sin forskning om motivasjonsstrategier i klasserommet. Han

konkluderer med at læreren spiller en viktig rolle for å motivere elevene. Læreren må bidra til en støttende atmosfære, vise positive holdninger og etablere forventninger om suksess. Videre må læreren tilby stimulerende aktiviteter og fremme selvfølelse og selvtillit. På bakgrunn av dette spiller læreren en essensiell rolle for elevene. (Cameron, 2001).

Både Munden og Myhre (2007) og Brewster, Ellis og Girard (2011), hevder det vil være mest effektivt med flere småøkter spredd utover uken, enn en lang og konsentrert økt en gang i uken for barn. Dette blir i boka *Twinkle Twinkle* (Munden & Myhre, 2007, 2015) referert til som *english now and then*. De oppgir at småøkter kan oppnås med en sang for å ønske god morgen, værkart, bursdagssang eller sang for å si takk for dagen. Det blir også lagt vekt på å lære engelsk gjennom engelsk. I følge Munden og Myhre (2015) burde læreren bruke engelsk til all kommunikasjon i klasserommet, og at det er den beste måten og modellen for å hjelpe elevene. Likevel, viser det seg at mange lærere vegrer seg for å snakke engelsk mye med barn i klasserommet. En mulig årsak kan være at læreren føler engelskkunnskapene ikke er hva de burde være. Til tross for dette, påstår Munden og Myhre (2015) at en likevel burde prate engelsk, fordi det er det beste for elevene. De mener vi må minne oss selv på at det er lov å feile, og samtidig vise elevene at det er lov. Dette blir støttet av Drew (2004) som gjorde en omfattende spørreundersøkelse der 153 lærere fra 1. til 7. trinn deltok. Om bruk av målspråket engelsk på småtrinn og mellomtrinn skriver han: "The fact that almost two out of five of the teachers used mainly Norwegian in grades 1 to 4, compared to approximately one in five in grades 5 to 7, meant that many of the younger pupils were deprived of valuable target language input". (Drew, 2004, s. 22).

Med andre ord er barn avhengige av at læreren imøtekommer deres ulike forutsetninger og behov. Dette kan gjøres ved å variere metoder og vanskelighetsgrad, da elevene lærer på ulike måter, og er på ulikt nivå. Videre vises det at målspråket engelsk anbefales å bli brukt som kommunikasjonsspråk, men at mange lærere vegrer seg for dette.

2.6.1 Learning by doing

John Dewey (1859-1952) var en filosof og pedagog, som var blant de første til å legge vekt på individets aktive medvirkning i læringsprosessen. Han hevder at vi lærer av å gjøre, og høster erfaringer av det som ble gjort. Erfaringen skjer gjennom det å gjøre noe og se hva handlingen førte til. Han mener det er når vi forstår sammenhengen mellom handlingen og resultatet, at vi lærer noe. Denne måten å tenke på er kjent med slagordet *Learning by doing* (Imsen, 2010, s. 38).

I sammenheng med denne teorien, kan en trekke inn en moderne metode brukt i dagens undervisning, spesielt rettet mot innlæring av fremmedspråk. James Asher utviklet en metode med navn *Total Physical Response* (TPR). Denne metoden knytter læring til fysiske handlinger, og sikrer at barnet hører engelsk i naturlige sammenhenger, uten å måtte produsere verbalt. En snakker ikke om fugler, en går ut og ser på de. En forklarer ikke hvordan en ligger på bordet, men en legger seg faktisk på bordet, samtidig som en instruktør (læreren) forklarer underveis. På denne måten viser barn forståelse av språket gjennom å utføre handlingene, i tillegg til å kunne uttale dem. Samtidig utvikler barna sin forståelse og konsentrasjon ved å lytte, og så utføre i handling (Munden & Myhre, 2015). Slik har barna mulighet til å absorbere språket før de trenger å si noe. Asher begrunner virkningen av denne teorien med at den raskeste, og minst stressende måten og oppnå forståelse av språk, er å følge kommandoer av en instruktør som snakker målspråket (Larsen-Freeman, 2000).

3. Metode

I dette kapittelet vil jeg ta for meg hvilken metode jeg har valgt. For å belyse problemstillingen på best mulig måte er kvalitativ forskningsmetode valgt. Problemstillingen er som følger: *Hvorfor er det viktig å starte tidlig med innlæring av engelsk, og hvordan kan man tilrettelegge for at elevene får en positiv start?*

Ved kvalitativ forskning vil en ta tak i forskningsdeltakernes perspektiv eller oppfatning av virkeligheten. På denne måten kunne jeg få frem lærernes ulike opplevelser, meninger og tanker om undervisning i engelsk på 1.trinn. At det eksisterer mange virkeligheter betyr også at forskningen kan gi oss noen svar, men ikke det eneste svaret (Nilssen, 2012, s.25). Jeg vil derfor ikke konkludere at jeg har det ene og rette svaret ut ifra mine resultater, men at jeg kan se visse tendenser ved å gå i dybden. Målet med kvalitativ forskning er å få tak i menneskers handlinger, meninger, tanker, kunnskap, følelser og opplevelser (Nilssen, 2012, s.30). Dette var en av grunnene som styrte meg i retningen av en kvalitativ metode

3.1 Utvalg

I utvalg av lærere fikk jeg hjelp av rektor på praksisskolen min, hvor jeg gav kriterier om at læreren hadde erfaring med undervisning i engelsk på småtrinn. På denne skolen har jeg intervjuet tre lærere med ulik yrkesutdanning og erfaringsbakgrunn. Senere fikk jeg tips fra en medstudent om en lærer som brenner for faget engelsk og har mange tanker om undervisningsmetoder. I denne utvelgelsen fikk jeg variasjon i alder, kjønn, utdanning og

arbeidsområde, dette kan bidra til større mulighet for generalisering. I denne oppgaven vil jeg kalle lærerne informant 1, 2, 3 og 4 for å bevare anonymitet. Dette bidrar også til en lettere oversikt når jeg presenterer resultatene.

Informant 1 er en kvinne med treårig lærerutdanning i tillegg til 30 studiepoeng i engelsk som hun har tatt som videreutdanning. Hun har planer om å ta mer engelsk slik at hun får 60 studiepoeng grunnet at hun liker engelsk. Hun har arbeidet som lærer i 33 år. Informant 2 er også kvinne, hun er adjunkt med lang erfaring i engelskundervisning på småtrinn, og har arbeidet som lærer siden høsten 2004. Informant 3 er en mann med allmennlærerutdanning (4år), og har matematikk som videreutdanning, han har arbeidet som lærer i 12 år. Informant 4 er en kvinnelig adjunkt med engelsk som tilleggsutdannelse og har arbeidet tidligere som vikar, men 100% siden 2007.

3.2 Intervju

I min bacheloroppgave har jeg valgt å bruke kvalitative intervjuer som min datainnsamlingsmetode. I boka *Forskningsmetoder for lærerutdanningene* skriver Christoffersen og Johannessen (2012) at sosiale fenomener er *komplekse*, og det kvalitative intervjuet gjør det mulig å få frem kompleksitet og nyanser. Intervju er en måte å få fylldige og detaljerte beskrivelser på, det gir også lærerne større frihet til å uttrykke seg. Jeg anser derfor at et kvalitativt forskningsopplegg vil være gunstig tilnærming for min undersøkelse, blant annet fordi ved å gjennomføre intervjuer får jeg anledning til å gå mer i dybden av de tema jeg tar opp.

Jeg har valgt å bruke et halvstrukturert intervju med noen konkrete spørsmål knyttet til temaet. På denne måten kan jeg som forsker opprettholde styringen, samtidig som informantene får muligheten til å snakke fritt og utfyllende om temaet. Slik kan jeg eventuelt få informasjon jeg i utgangspunktet ikke visste jeg var ute etter, men som viser seg å være viktig for undersøkelsen. På forhånd har jeg laget en intervjuguide (Vedlegg 1), men informantene har likevel fått snakke fritt rundt temaene i den rekkefølgen som har falt seg naturlig. Ved å gjøre intervjuene mindre strukturerte, var tanken at informantene skulle lettere relatere svarene til egen livssituasjon (Christoffersen & Johannessen, 2012). Jeg gikk inn i mine intervjuer med en induktiv tilnærming, som vil si at jeg gikk inn i undersøkelsen med et åpent sinn (Jacobsen & Postholm, 2011).

3.2 Analyse av intervju

Intervjuene er grunnlaget for min analyse. Når jeg skulle analysere begynte jeg med å transkribere intervjuene. Når jeg transkriberte hørte jeg gjentatte ganger på samme deler av intervjuet, for så å notere i et word dokument. Dette var for å være sikker på at jeg siterte informanten rett, og på denne måten ble muligheten for misforståelser forminsket. Etter dette var gjort med alle fire intervjuene, samlet jeg hovedpunktene fra hver informant i ett eget dokument. På denne måten var det enklere å se ulike trekk i svarene fra hver informant.

3.3 Etiske betraktninger

Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) har vedtatt forskningsetiske retningslinjer. Retningslinjene kan sammenfattes i tre typer hensyn en som forsker må tenke gjennom: 1. informantens rett til selvbestemmelse og autonomi, 2. forskerens plikt til å respektere informantens privatliv og 3. forskerens ansvar for å unngå skade. Dette innebærer kort å gjøre informanten bevisst på at hun eller han kan trekke seg uten å måtte begrunne det, bestemme hva de velger å dele og at vi ikke misbruker informasjonen vi får (Christoffersen og Johannessen, 2012, s.41). Dette er alle punkter jeg som forsker tenkte gjennom på forhånd. Jeg passet på å informere deltakerne om at svarene ville være anonyme, at opptakene ble slettet etter transkribering og at de ikke trengte svare på noe de følte seg ukomfortabel med. Dette var med på å skape troverdighet og trygghet mellom meg som forsker og deltaker.

4. Resultat

I dette kapittelet vil jeg presentere resultatene intervjuene mine. Kapittelet vil derfor ikke være forankret i teori, men vise til likheter og ulikheter i utsagn fra informantene. Dette vil danne et grunnlag for videre drøfting i kapittel 5. Jeg har valgt å dele resultatdelen inn i de emnene jeg mener falt naturlig ut ifra spørsmålene i intervjuguiden (Vedlegg 1). Emnene er «begynneropplæring», «engelskundervisning» og «den gode engelsklærer».

4.1 Begynneropplæring i engelsk

Det var ingen av informantene som var negative til å starte med engelsk fra 1.trinn. Informant 1 og 2 legger vekt på at elevene er motiverte og lærevillig. Informant 2 uttrykte seg slik: «*De synes det er spennende med et annet språk. De lærer fort, og tar fort etter engelske fraser, rim, regler og sanger. Viktig at vi voksne ikke tenker at barna er for små, for det er de ikke!*»

og mente med dette at mange undervurderer små barn. Informant 1 sier også at de absolutt er modne for å lære litt engelsk på 1.trinn, og ser ingen grunn til at de ikke skal starte med det. Informant 3 og 4 legger større vekt på det samfunnsmessige med begrunnelser om at engelsk er et internasjonalt språk, derfor er det viktig å starte tidlig.

Alle informantene uttrykte at elevene er motiverte, informant 4 svarte slik: «*Er ikke alle 1.klassinger motivert for skolen?*». At 1.klassinger ofte kommer inn i skolen med positive forventninger om lesing og skriving med sin første skolesekk, er nok et faktum for mange. Da de fleste allerede er motiverte, mener informantene at det er viktig at vi utnytter dette. Ved å bruke metoder som er godt likte av barn på småtrinn hevder informant 1 og 2 at dette kan gi dem positive erfaringer og styrke holdninger til engelsk videre i utdanningen, en må med andre ord også kunne en del om småbarnspedagogikk.

Informant 1 har en oppfattelse av at barn ofte er mindre fryktløse for å snakke engelsk. Hun har erfaring med å undervise på mellomtrinn, hvor elevene virker mer reservert, noe hun hevder kan ha med tidligere erfaringer i engelsk å gjøre. Det virker som informant 2 deler samme oppfattelse da hun sier: «*De er nysgjerrige og synes det er spennende med et annet språk*».

4.1.1 Mulige ulemper

Informant 1, 2 og 4 nevner noe viktig, men som ikke er fokus i denne oppgaven, minoritetspråklige sitt møte med engelsk på 1.trinn. Informant 2 ser at barn med norske språkproblemer kan ha problemer her, men at det likevel ikke har stor innvirkning på den muntlige biten. Elevene med annet morsmål enn norsk opplever også at engelsk er spennende, og generelt vil elevene har mer lekser i engelsk. Informant 4 nevner at ulempen med en tidlig start er de som sliter med andre fag, for eksempel norsk, og at engelsk da kan bli vanskelig for dem. Dette er et viktig tema, men på grunn av oppgavens omfang, kan jeg ikke utforske dette videre nå.

4.2 Engelskundervisning

Informant 1 nevner at det er noen som synes det er litt vanskelig med engelsk, blant annet fordi hun prøver å snakke mye engelsk. Hun tror likevel elevene lærer mye av å høre mye engelsk, selv om de synes det er vanskelig å uttale noen ganger. Hun forteller videre at ved å gjøre det lystbetont ved å bruke artige leker og sanger i små drypp vil dette få dem til å glemme at de kan synes det er vanskelig. Dette kan utdypes videre med svar fra informant 3 og 4 som

forteller om at elevene på småtrinnet ikke har konsentrasjon til å sitte rolig i 45 minutter med engelsk, eller hvilket som helst fag. Dette er en av grunnene til at to av informantene legger vekt på den muntlige biten i 1. og 2.klasse, med sangleker, rim og regler og sanger med bevegelser de kan utføre. Informant 4 utdyper dette med å i tillegg legge vekt på det å tørre og delta. På bakgrunn av dette virker som sang er en stor del av undervisningen i 1.klasse. Samtlige, med unntak av informant 4, sier de bruker sang ofte og at elevene finner dette svært motiverende, og de har en oppfatning av at det er lærerikt.

Videre nevner informant 1 og 2 dette under spørsmålet *Hva mener du er det viktigste målet med engelskundervisningen?* Informant 2 sitt svar er egnet til et fellessvar for alle: «*At barna tør å snakke engelsk. At vi ufarliggjør språket, og at det er lov å feile*». Dette virket som en viktig faktor for alle lærerne jeg intervjuet. Det ble nevnt ved flere anledninger underveis i intervjuene, at det er viktig at vi ufarliggjør språket og gjør dem trygge på å tørre å være muntlige. For å oppnå dette sier samtlige at det var viktig å vise at det er lov å feile.

4.2.1 Læremidler

Læremidler	Informant 1	Informant 2	Informant 3	Informant 4
Stairs	X	X	X	X
Salaby		X		
Internett/Youtube	X	X	X	X

Tabellen viser at alle bruker internett, spesielt nettstedet Youtube, i undervisningen på 1.trinn. Informant 1 sier hun ikke brukte så mye bøker i 1.klasse. De hadde læreverket Stairs tilgjengelig, men informant 1 mener det var lite i den. Hun brukte den i noen tilfeller, sammen med lærerveiledningen og CD som fulgte med. Men hun hadde som vane å finne frem sanger

og små videosnutter på Youtube, som var knyttet til temaer de holdt på med. Informant 2 brukte også læreverket Stairs, i tillegg til nettoppgaver på hjemmesiden til Stairs. Hun brukte i tillegg Salaby som supplement. Informant 3 legger vekt på mye kroppsspråk og muntlig trening i tillegg til at han synger mye med elevene. Informant 4 bruker diverse nettsider, tavlebok, og samme læreverk.

4.3 Den gode engelsklærer

Informant 1 sier at den gode engelsklærer må være trygg på det hun skal lære bort. Hun forteller at det er viktig å kunne sangene og reglene godt, og støtte seg på bilder og bevegelser. «*Det er i alle fall viktig og være trygg på det med engelsken for å lære bort et språk, man skal jo lære det ordentlig*», sier hun og nevner igjen dette med å være trygg på seg selv. Informant 2 mener den gode engelsklærer er engasjert i språket og tør å snakke mye engelsk med barna, slik at barna ser at det å snakke engelsk er gøy. Det er viktig at barna opplever at det å snakke engelsk er ufarlig. Hun forteller også at det er viktig å være forberedt til timene, og ikke tro at en engelsktime i 1.klasse er lett.

Informant 3 syns læreren må være støttende og gi mye ros. Han husker en egen tidligere engelsklærer som gav dem mye tid til å småprate i små grupper, som la vekt på å øve inn enkel funksjonell engelsk. Informant 4 mener den gode engelsklærer er en som varierer undervisningen og gjør den lystbetont og motiverende for videre læring. Informant 1 og 4 nevner variasjon som en viktig del av undervisningen på 1.trinn. Informant 1 nevner variasjon gjennom bilder, leker, sanger, ord og regler. I tillegg nevner hun variasjon gjennom metoder som samarbeidsoppgaver. Informant 1 og 2 forteller på ulike måter at det er viktig at læreren er trygg på det en skal lære bort, og legger vekt på å bruke engelsk mye i klassen.

Tre av informantene mener det er viktig å bruke engelsk utenfor den ordinære engelsktimene. Informant 2 sier at de hilser på norsk og engelsk om morgenen og spør om hvordan barna har det. De går gjennom typiske «fraser» som: «*How are you? I'm fine thank you. What's the weather like today? What time is it?*». De kan også snakke om dag, måned og årstid utenom engelsktimene. Dette er for at elevene skal møte på engelsk flere ganger i løpet av en dag, og ikke bare i 45 min, da konsentrasjonen ikke alltid er på topp for samme fag så lenge.

Informant 4 oppgir at det å bruke engelsksanger som hilsen på morgenen, ulike «fraser» og måned, år og dato på engelsk er viktig for begrepslæringen. Informant 3 bruker ikke engelsk

utenfor de ordinære engelsktimene, men dette kan ha å gjøre med at han i lang tid har vært timelærer og har ikke klassene utenom.

5. Drøfting

Jeg har valgt å dele inn i delkapitler etter temaer jeg fant relevant etter sammenligning av teori og resultater fra egen kvalitativ forskning. I mine resultater kan en se at alle informantene er positive til en tidlig start med engelsk. Jeg vil derfor ikke drøfte ulike utsagn fra informantene mot hverandre, men heller opp imot teori funnet om temaet. På denne måten kan jeg komme nærmere et svar på min problemstilling.

5.1 Barns språktilegnelse og aldersfaktoren

Alle informantene har en oppfattelse av at barn lærer fort, og at det er best å starte med engelsk i 1.klasse. I teoridelen kan en lese om *aldersfaktoren* (Johnstone, 2002) og påstanden om at yngre barn lærer språk bedre enn eldre barn, er svært omdiskutert. En tidlig start er ofte begrunnet med «The Critical Period Hypothesis», som sier det ikke går an å lære et fremmedspråk godt etter puberteten. Videre er det utviklet «The Sensitive Period» som er mindre bastant, og sier at en lærer språk best når en er ung, men det er mulig å tilegne seg et språk etter puberteten (Bjerkan et al., 2013). Språkforskeren Noam Chomsky, støtter seg til den sensitive perioden, og hevder mennesket har en medfødt evne til å lære språk. Chomsky sin teori ble kritisert av Dell Hymes, som mente at vi måtte legge til kommunikativ kompetanse som en komponent i menneskets språklige kompetanse (Kibsgaard og Husby, 2002). Kommunikativ undervisning og kommunikativ kompetanse er derfor sentrale begrep i moderne språkundervisning, noe det virker som mine informanter er klar over, da informant 1 og 2 legger vekt på at barna tør å bruke språket.

Forskning som er gjort om «The Critical Period Hypothesis» og «The Sensitive Period» viser at det er en sterk sammenheng mellom alder og eksponering for et språk. Det er likevel ulike fordeler og ulemper ved en tidlig, eller sen innlæring av fremmedspråk. Voksne har større kognitiv kapasitet, de kan derfor lære målspråkets oppbygging fortere. Unge barn viser tilnærmet feilfri kontroll over aksent og rytme i språket, i tillegg til produktiv kontroll over syntaks og morfologi. En tidlig start vil derfor tilsi at det verbale blir liggende nærmere de som har engelsk som morsmål, enn hvis en starter for eksempel fra mellomtrinnet. Likevel kan det være mulighet for at voksne klarer å tilegne seg ferdigheten til yngre elever (Newport, u.å). En burde derfor være forsiktig med å ta et klart valg mellom teorien om en tidlig start, og

teorien om en senere start. Som vist i dette avsnittet er det ulike fordeler og ulemper med begge teorier. (Stern, 1976, gjengitt i Johnstone, 2002). En burde i stedet være klar over de ulike fordelene unge barn har, og utnytte disse i undervisningen, da det er obligatorisk med engelsk fra 1.trinn.

5.2 Engelskundervisning

Resultatene viser at det blir anbefalt å holde seg til små drypp med engelsk, i form av korte økter. Dette fordi observasjoner viser at små barn er urolige, og økter lenger enn 20 minutter kan føles uutholdelige (Hareide og Weydahl, 2006). Munden og Myhre (2015) deler samme mening og referer til disse korte øktene som *english now and then*. De mener dette kan oppnås med en god morgen-sang, værkart, en bursdagssang, for å nevne noe. Disse metodene er også nevnt av flere av informantene, som ytrer at det er viktig at barn møter engelsk utenfor de ordinære engelsktimer. Informant 4 påpeker at dette er viktig for begrepsinnlæringen (Munden & Myhre, 2007, 2015).

Sang, rim, regler og bevegelser blir trukket frem ved flere anledninger i mine resultater. Informantene synes dette er gode metoder å bruke på småtrinnet, som blant annet motiverer og engasjerer, samt gir godt læringsutbytte (Munden & Myhre, 2007, 2015). Denne type undervisning dekker kompetansemålet «gi uttrykk for egne opplevelser av engelskspråklige rim, regler, sanger, eventyr og fortellinger». (Saabye, 2013, s.61). Barna skal altså ha god kjennskap til alle disse uttrykksformene, noe det virker som informantene er klar over. Disse uttrykksformene er lette å ta frem i løpet av dagen, enten på starten, slutten eller rett og slett når barna trenger et avbrekk. På denne måten får man integrert engelsk flere ganger i løpet av skoledagen, noe informant 4 mener hjelper begrepsinnlæringen.

Grunnet at barn som oftest er urolige i kroppen og har vanskelig for å konsentrere seg over lengre tid, hevdes det at barn burde ta i bruk og oppleve ulike uttrykksformer (Brewster et al., 2011; Hareide og Weydahl, 2006). Resultater og teori presentert i denne oppgaven, trekker frem variasjon som en viktig faktor for å lykkes med undervisning på småtrinnet. Spesielt gjennom aktiviteter som er vist godt mottakelig hos unge barn, som bevegelse, musikk og rytme. Dette innebærer å inkludere ulike læringstiler, som auditiv, visuell og kinestetisk (Bunting, 2006).

Metoden *Total Physical Response* (Larsen-Freeman, 2000; Munden & og Myhre, 2007, 2015) blir ofte nevnt som en god metode i innlæring av fremmedspråk. Denne metoden dekker

samtligte læringsstiler, og egner seg derfor godt som metode da den vil nå ut til alle elevene. Med *Total Physical Response* tvinger en ikke elever til å produsere språk, likevel får de delta og vise forståelse (Larsen-Freeman, 2000; Munden & Myhre, 2007, 2015). Med denne metoden kan man inkludere mer sjenerte barn, som kanskje har vanskeligheter med å delta muntlig (Djigunovich & Vilke, 2002). Teorien av John Dewey (Imsen, 2010, s.38) viser til fordeler med denne type metode, der han legger vekt på individets aktive medvirkning i læringsprosessen. Han hevder at når vi forstår sammenhengen mellom handling og resultater, så lærer vi. På bakgrunn av dette viser det seg at *Total Physical Response* er en god metode for innlæring av fremmedspråk.

Resultatene taler for at informantene har en felles oppfatning om at barn har en uredd holdning for å snakke engelsk. Informant 1 har erfaring med at elevene virker mer reservert på mellomtrinnet. Munden og Myhre (2015) deler samme oppfatning om at barn er mindre fryktløse, at de liker å herme etter læreren, og har ingen problemer med å snakke høyt i klassen (Brewster et al., 2011; Keaveney & Lundberg, 2014). Mitt materiale viser en tendens til at fryktløsheten og gleden ved læring av fremmedspråk minsker med årene. Informant 1 mener dette kan ha med tidligere erfaringer i engelsk å gjøre, som kan indikere en mindre positiv start. Dette tilsvarer at det er viktig at barn opplever en positiv og inspirerende start med fremmedspråk, slik at de blir interesserte i en livslang språklæringsprosess (Keaveney og Lundberg, 2014). Stern (1976, gjengitt i Johnstone, 2002) påpeker at en negativ start kan skade barns holdninger til innlæring av fremmedspråk, og læring av språk generelt.

5.2.1 Engelsk som målspråk i klasserommet

En av informantene trekker frem at det er ingen vansker med kombinasjon av skriftspråket på 1.trinn. De er fokuserer derfor på det verbale, og læreren har da mulighet for å bygge en trygg verbal engelsk plattform. Dette kan hjelpe elevene med å føle seg komfortable med å bruke engelsk muntlig, som vil bidra til en positiv utvikling av uttale. Dette viser at informantene legger mye vekt på som står i Kunnskapsløftet, der det muntlige inngår som en grunnleggende ferdighet. En skal «forstå og bruke noen engelske ord, uttrykk og setningsmønstre knyttet til nære omgivelser og egne interesser.» (Saabye, s 2013, s. 61).

Utfra mitt materiale kommer det frem at informantene mener at læreren burde være engasjert i språket, og tørre å snakke mye engelsk med barna. Munden og Myhre (2015) påstår at engelsk må være hovedspråket brukt til kommunikasjon i klasserommet. Kommunikasjon er et av

hovedmålene i kunnskapsløftet, hvor det står at barn fra 2. trinn skal kunne «forstå og bruke noen engelske ord, fraser og setninger knyttet til sitt eget daglige liv og interesser» (Saabye, 2013, s. 61). For å oppnå dette målet, må derfor engelsk være det språket som hovedsakelig blir brukt. Forskning viser at språk læres når personer utsettes for naturlig språkbruk. Kommunikativ undervisning og kommunikativ kompetanse er derfor sentrale begreper i moderne språkundervisning (Kibsgaard & Husby, 2002). Dette gjenspeiler kompetansemål fra kunnskapsløftet og det muntlige som blir vektlagt av mine informanter.

Dessverre, viser resultater og teori at lærere kan synes det er ubehagelig å bruke engelsk verbalt i klasserommet, blant annet fordi de tenker at engelskkunnskapene ikke er gode nok (Munden & Myhre, 2015). Dette er noe Drew (2004) ser som bekymringsfullt etter sin spørreundersøkelse. Han viser til at det er en stor andel lærere på småtrinnet som ikke er formelt kvalifiserte til å undervise i engelsk. Han trekker frem viktigheten av at det ikke er bare en side ved lærerkompetanse. En skal ha den språklige kompetansen og den fagdidaktiske kompetanse, altså at en kan formidle fremmedspråk til unge barn. Det er mye som har skjedd innenfor språkdiradikken de siste årene, det er derfor av bekymring at mange lærere kanskje ikke kjenner til denne utviklingen på grunn av manglende fagkompetanse.

5.3 Motivasjon og holdninger til fremmedspråk

Motivasjon blir trukket frem som en avgjørende faktor for at barn får positive opplevelser med engelsk som fremmedspråk (Pinter, 2006). Informantene mener at små barn er automatisk motiverte på småtrinnet, hvor en informant sier at «*Er ikke alle 1.klassinger motivert for skolen?*». Dette kan stemme, en burde likevel ikke ta dette som en selvfølge. En burde jobbe hver dag for å holde motivasjonen oppe, blant annet ved å presentere varierte opplegg som kan treffe flest mulig elever. En burde også ha en viss kunnskap om motivasjon, og hva som motiverer de enkelte elevene. Dette kan en gjøre ved å skape et støttende og hyggelig miljø, snakke om verdier og vise til positive holdninger, etablere forventninger om suksess, og ikke minst, jobbe for å opprettholde og beskytte elevenes motivasjon (Zóltan Dörnyei, 2001).

Marianne Nikolov (1991, gjengitt i Pinter, 2006) viser til sin undersøkelse om hva som motiverer barn. Hun konkluderer med at barn motiveres av positive holdninger til engelsk, at barn opplever læring i naturlige sammenhenger og at det er en komfortabel atmosfære i klasserommet. Informant 1 sier en må vise at en er engasjert i engelsk, og på den måten viser

hun positive holdninger til engelsk. Dette skal bidra til å motivere elevene, og vise dem at det er gøy å bruke språket. Informantene legger vekt på at det skal være lov å gjøre feil, slik at elevene føler de fritt kan utforske språket. Informant 3 bruker begrepet *språklig frihet* om denne påstanden. I sin undervisning legger informantene vekt på at barna tør å snakke engelsk, og at en kan oppnå dette med å ufarliggjøre språket. Disse holdningene til bruk av engelsk, vil kunne bidra til en positiv og lærerik atmosfære i klasserommet (Munden & Myhre, 2007, 2015; Pinter, 2006). På denne måten bidrar dette til at elevene fortsetter å utforske og leke med språket, i motsetning til hvis alle feil ble påpekt. Som nevnt kan en negativ erfaring som dette skade barns holdninger til innlæring av fremmedspråk, og læring av språk generelt (Stern, 1976, gjengitt i Johnstone, 2002).

5.4 Vurdering av metode

Jeg valgte å ha en kvalitativ undersøkelse ved bruk av intervju. Dette sikret meg svar på det jeg lurte på, og gav meg mulighet til oppfølgingsspørsmål hvis det var noe jeg ville ha utdypet. Jeg hadde intervju med fire lærere, noe som gjorde at jeg kunne gå i dybden, på grunn av dette kan jeg ikke generalisere mine resultater. Dette kunne blitt oppnådd med en kvantitativ undersøkelse med et større antall, for eksempel via et spørreskjema. Jeg vurderte dette som lite gunstig for min problemstilling, da jeg ikke får bekreftet om informantene forstår spørsmålene. Dermed ville jeg ikke fått stilt oppfølgingsspørsmål, og ville ikke vært sikret svar på det jeg var ute etter. Jeg kunne derimot valgt å intervju flere lærere, for å få et enda klarere bilde, men da transkriberingen og tolkning krevde grundig arbeid, strakk ikke tiden til. Jeg mener likevel jeg kan vise til visse tendenser da informantene er fra ulike skoler, og påviser sammenheng mellom hverandre og teorien.

Jeg valgte å intervju lærerne på deres arbeidsplass, på denne måten var de i trygge omgivelser, og slapp å bruke tid på å dra fra arbeidsplassen. Intervjuene ble tatt opp, noe som var til svært god hjelp i ettertid. På denne måten kunne jeg høre opptakene opptil flere ganger samtidig som jeg transkriberte. Med denne metoden kunne jeg sitere informantene så riktig som mulig, og jeg kunne gå tilbake og høre hvis det var noe jeg var usikker på. Dette mener jeg kvalitetssikret mine resultater.

6. Konklusjon

Ut ifra problemstillingen «Hvorfor er det viktig å starte tidlig med innlæring av engelsk, og hvordan kan man tilrettelegge for at elevene får en positiv start?» har jeg sett på barns språktilegnelse, kjennetegn hos unge barn, aldersfaktoren, motivasjon og undervisning.

Sammenligning av teori og resultat fra egen kvalitativ forskning, viser at mange lærere vegrer seg for å bruke målspråket engelsk med barna. Ulik litteratur viser til viktigheten av at barna opplever at engelsk blir brukt av læreren, blant annet fordi læreren er en viktig språkmodell. Drew (2004) er bekymret for manglende fagkompetanse i engelsk, da dette ikke er obligatorisk for å undervise i engelsk på 1-4.trinn i dag. For at barna skal få et godt læringsutbytte, trenger læreren pedagogisk kompetanse i tillegg til den faglige kompetansen. Likevel er det viktig å understreke at lærere uten engelsk i sin utdanning, ikke trenger å være dårligere engelsklærere, enn de som har det. Men jeg har en oppfatning av at økt faglig kompetanse vil øke lærerens trygghet til å bruke språket i klasserommet, noe som viser seg å være en svært betydningsfull faktor for barns språklige utvikling i engelsk.

Påstanden om at yngre = bedre er ikke en garantert suksessfaktor alene. Læreren må derfor være klar over hvilke fordeler unge barn har, og utnytte disse i undervisningen. Unge barn viser at de er fryktløse ved bruk av engelsk, og ved en kommunikativ undervisningsform, vil de kunne oppnå tilnærmet feilfri kontroll over aksent og rytme i målspråket. I tillegg trenger de variasjon og kortere økter, da konsentrasjonsevnen deres ofte er kortvarig. Resultat og teori legger vekt på sang, rim og regler og bevegelser (variasjon i læringsstiler), som vises å være godt mottakelig hos barn, og bidrar til et godt læringsutbytte da det motiverer i stor grad. Motivasjon ser ut til å være en avgjørende faktor for barns læring, og må derfor være en sentral del i planleggingen av undervisning. For å holde motivasjon og de positive holdningene til engelsk oppe, må det være lov å feile, hvis ikke kan en bremse fremmedspråkutviklingen.

Ut ifra mine funn, vil jeg konkludere med at det er viktig å starte tidlig med innlæring av engelsk. Dette fordi engelsk er et verdensspråk, og verden utvikler seg til å bli mer global, som øker kravet til bedre engelskkunnskaper. Med en tidlig start får barna lengre tid totalt med engelskopplæring, de kan på den måten oppnå god uttale og intonasjon. Barna er motiverte, og har en uredd holdning til bruk av engelsk. Hvis dette utnyttes riktig, vil det bidra til et godt læringsutbytte. For å tilrettelegge for en god start, må læreren vise positive holdninger

til engelsk, og bruke målspråket slik at elevene får oppleve at det er gøy å snakke engelsk. I tillegg burde det være en god atmosfære i klasserommet, der det er lov å feile og det oppfordres til å utforske språket. Et klasserom der barn opplever en lærer som brenner for faget, viser glede ved å bruke målspråket, og bidrar med varierte oppgaver og aktiviteter, vil kunne gjøre at barna opplever en positiv start. En positiv og tidlig start med engelsk som fremmedspråk, viser seg å være avgjørende for å opprettholde motivasjonen. Dette vil bidra til positive holdninger og interesse for fremmedspråk videre i utdanningsforløpet.

6.1 Videre studier

I arbeid med denne bacheloren har jeg tilegnet meg mye kunnskap, men på grunn av oppgavens omfang, og i tråd med problemstillingen, er det naturlig at det ikke er plass til alt. Ulik forskning viser at læreren spiller en avgjørende rolle for hvor godt barn lærer. Dette hadde det vært spennende å sett nærmere på, da dette ikke er et fokus i denne oppgaven. Videre hadde det vært interessant å bruke observasjon som metode, for å finne ut hvordan undervisning i engelsk som fremmedspråk blir praktisert i norsk skole. I tillegg hadde det vært interessant å undersøke barns tanker om engelsk som fremmedspråk i skolen.

7. Litteraturliste

- Bjerkan, K.M., Monsrud M-B., og Thurmann-Moe, A.C. (2013). *Ordforråd hos flerspråklige barn. Pedagogiske og spesialpedagogiske utfordringer*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- Brewster, J., Ellis, G., og Girard, D. (2011). *The Primary English Teacher's Guide*. Essex: Pearson Education Limited
- Bunting, M. (2006). *MiLL: mange intelligenser, læringsstiler, læringsstrategier*. Oslo: Pedlex
- Cameron, L. (2001). *Teaching Languages to Young Learners*. Cambridge: Cambridge University Press
- Christoffersen, L., og Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Oslo: Abstrakt forlag AS
- Drew, I. (2004). *Survey of English teaching in Norwegian primary schools*. Stavanger: Universitetet i Stavanger
- Djigunovich J. M., & Vilke M. (2000). *Eight years after; wishful thinking or the facts of life*. I J, Moon., & M, Nikolov. (Red.), *Research into teaching English to young learners: International perspectives* (s. 67-86). Pécs: University Press Pécs
- Dörnyei, Z. (2001). *Motivational strategies in the language classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hareide, E.B., & Weydahl, S.R. (2006). *Første skoleår: en metode- og idébok for læreren*. Oslo: Cappelen
- Høigård, A. (2013). *Barns språkutvikling - Muntlig og skriftlig* (3.utg.). Oslo: Universitetsforlaget
- Imsen, G. (2010). *Elevenes verden - Innføring I pedagogisk psykologi* (4.utg.). Oslo: Universitetsforlaget
- Johnstone, R. (2002). *Addressing "the age factor": some implications for languages policy*. Strasbourg: Council of Europe, Language Policy Division

- Keaveney, S., og Lundberg, G. (2014). *Early Language Learning and Teaching: A1-A2*. Polen: Studentlitteratur
- Kibsgaard, S., og Husby, O. (2002). *Norsk som andrespråk - Barnehage og barnetrinn*. Oslo: Universitetsforlaget
- Krashen, S.D. (1984). *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. Oxford: Pergamon
- Larsen-Freman, D. (2002). *Techniques and Principles in Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press
- Munden, J., og Myhre, A. (2007). *Twinkle twinkle* (2.utg.). Kristiansand: Høyskoleforlaget AS
- Munden, J., og Myhre, A. (2015). *Twinkle twinkle* (3.utg.). Oslo: Cappelen Damm AS
- Newport, E. (u.å). *Critical periods in language development*. New York/USA: University of Rochester. Hentet 05.05.2015 fra <http://www.bcs.rochester.edu/people/newport/Newport-ECS-A0506.PDF>
- Nikolov, M. (2002). *Early Learning of Modern Foreign Languages. Processes and Outcomes*. Bristol: Multilingual Matters
- Nilssen, V. (2012). *Analyse i kvalitative studier – Den skrivende forskeren*. Oslo: Universitetsforlaget
- Pinter, A. (2006). *Teaching Young Language Learners*. Oxford: Oxford University Press
- Postholm, M.B., og Jacobsen, D.I. (2011). *Læreren med forskerblick - Innføring i vitenskapelig metode for lærerstudenter*. Kristiansand: Høyskoleforlaget
- Saabye, M. (Red.). (2013). *Kunnskapsløftet: Mål og innhold i grunnskolen*. Oslo: Pedlex

8. Vedlegg 1

Intervjuguide

1. Hvilken utdanning har du?
2. Hvor lenge har du arbeidet som lærer?
3. Hva syns du om å starte med engelskopplæring for barn på 1.trinn?
4. Hva vil du si er fordeler/ulemper ved å starte så tidlig?
5. Er elevene motiverte for å begynne så tidlig?
6. Bruker du engelsk utenfor de ordinære engelsktimene?
7. Synger dere mye på engelsk?
8. Hvilke læremidler bruker du mest?
9. Hva vektlegger du i engelskundervisningen på småtrinn?
10. Hvilken effekt ser det ut til å ha for videre språklæring å starte så tidlig?
Positive eller negative resultater?
11. Har du noen oppfatning om når det passer best å begynne engelskopplæringen?
Eventuelt hvorfor 1.trinn?
12. Hva mener du er det viktigste målet med engelskundervisningen?
13. Kan du beskrive den gode engelsklærer i småskolen?